

10.10.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
STM/2645/2017

VIITE: Lausuntopyyntö tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä

TUPAKKA- JA NIKOTIINIPOLITIIKAN KEHITTÄMINEN

Palvelualojen ammatti liitto PAM ry (jatkossa PAM) ottaa sosiaali- ja terveysministeriön pyynnöstä kantaa tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietintöön. Lausunnossaan PAM tarkastelee tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistä elinkeinopoliittisesta näkökulmasta.

Sähkösavukkeiden makunesteisiin liittyvää lainsäädäntöä selkeytettävä

Työryhmä ehdottaa, että kieltoa sellaisten tuotteiden myynnille tai luovutukselle, joiden tarkoituksena on antaa tunnusomainen tuoksu tai maku sellaiselle tupakkalain alaiselle tuotteelle, jossa tunnusomainen tuoksu tai maku on kielletty. Joitakin tällaisia tuotteita voidaan kuitenkin käyttää myös muuhun tarkoitukseen, kuten elintarvikkeiden maustamiseen.

PAM edellyttää, että uudistuksen yhteydessä tarkennetaan ja selkeytetään esimerkiksi makunesteisiin liittyvää lainsäädäntöä (mm. miten ja millaisissa tilanteissa tuotteiden myynti on sallittua). Tällä hetkellä tupakkalaki kieltää makunesteiden myynnin höyrystämistarkoitukseen (mm. käyttö sähkösavukelaitteissa). Sen sijaan elintarvikekäyttöön makunesteitä saa myydä. Nykyinen käytäntö on johtanut tilanteisiin, joissa ruoka-kaupat voivat myydä makunesteitä leivontahyllyssä, mutta niiden myynti on sähkösavukehyllyssä kiellettyä. Tästä syystä esimerkiksi sähkösavukkeiden makunesteisiin liittyvää lainsäädäntöä on selkeytettävä.

Yhtenäinen valvontamaksujärjestelmä edistää reilua kilpailua

Työryhmän raportin mukaan vuonna 2017 kuntien myyntipistekohtaisten vuosittaisten valvontamaksujen määrät vaihtelivat kunnasta riippuen alle 100 eurosta lain mahdollistamaan 500 euroon asti. Mietinnön mukaan maakuntauudistukseen liittyvä lainsäädäntökokonaisuus sisältää ehdotuksen tupakkalain vuosittaisen valvontamaksun muuttamisesta siten, että myyntipisteen alueellinen sijainti ei enää jatkossa vaikuttaisi valvontamaksuun.

PAM kannattaa esitettyä muutosta. Nykyisen maksujärjestelmän muutos lisäisi alueellista tasa-arvoa, koska jatkossa yritysten maksamat maksut eivät riippuisi yrityksen sijaintipaikkakunnasta. Valvontamaksujen tulee kuitenkin perustua valvonnasta aiheutuneisiin kuluihin eivätkä valvonnan toimintatuotot saa ylittää merkittävästi menoja. Suunnitelmallisen valvonnan lisäksi valvontamaksuilla olisi katettava ne menot, jotka aiheutuvat esimerkiksi ilmiintojen perusteella tehtävästä jälkivalvonnasta (esim. kuluttajien ilmiannot myyntipisteistä, jotka myyvät tai välittävät tupakkatuotteita alle 18-vuotiaille).

10.10.2018

Sääntelyn tulee olla toteutettavissa myös käytännössä

Työryhmä ehdottaa erilaisia toimenpiteitä uusien tuotteiden sääntelyyn. PAM painottaa, että uusien tuotteiden sääntelyn tulee olla sellaista, että se on myös käytännössä mahdollista toteuttaa myyntipisteissä (esim. erikokoiset päivittäistavara-kaupat ja ravintolat sekä huoltoasemat ja kioskit). Esimerkiksi kaupan alalla ja ravintola-alalla henkilöstön vaihtuvuus saattaa olla hyvinkin suurta. Tämä on omiaan korostamaan työnantajan toteuttaman perehdyttämisen sekä viranomaisilta tulevien selkeiden ja yksiselitteisten ohjeiden merkitystä.

Kirjalliset omavalvontasuunnitelmat säilytettävä

Työryhmän toimenpide-ehdotuksissa ei oteta kantaa omavalvontasuunnitelmiin. Nykyisin tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä, sähkösavukkeita tai nikotiininesteitä myyvän elinkeinonharjoittajan on laadittava ja toteutettava omavalvontasuunnitelma. Suunnitelmaan kirjataan muun muassa se, miten esitetään tupakan tai tupakointivälineen luovuttaminen alle 18-vuotiaalle.

PAM painottaa, että toimijoilta tulisi vaatia jatkossa omavalvontasuunnitelman tekemistä kirjallisesti.¹ Elin-
tarviketurvallisuuteen sekä alkoholin anniskeluun liittyvien kirjallisten omavalvontasuunnitelmien edellyttäminen edistää sekä asiakkaiden että työntekijöiden turvallisuutta ja niillä voidaan merkittävästi ehkäistä ennalta myös mahdollisia terveysvaaroja. Lisäksi koska kaupan alalla ja ravintola-alalla henkilöstön vaihtuvuus saattaa olla hyvinkin suurta, omavalvontasuunnitelma olisi oltava aina suunnitelmaa toteuttavan henkilökunnan saatavilla kirjallisessa muodossa.

Helsingissä 10.10.2018

PALVELUALOJEN AMMATTILIITTO PAM ry

Ann Selin

puheenjohtaja

Johanna Sparf

aluepäällikkö, Helsinki

Lisätietoja:

Katri Jakosuo

elinkeinopoliittinen asiantuntija

puh. 044 750 4529

katri.jakosuo@pam.fi

¹ Esimerkiksi elokuussa 2018 lausuntokierroksella olleen elintarvikelain uudistuksen yhteydessä on esitetty (15 §), ettei toimijalta enää vaadittaisi jatkossa erillistä kirjallista omavalvontasuunnitelmaa. PAMin kantana on, että elintarvikealan toimijoilta tulisi vaatia alkoholilain tapaan myös jatkossa omavalvontasuunnitelman tekemistä kirjallisesti.